

MAKARSKI LJETOPISI XVII. i XVIII. STOLJEĆA

Josip Ante SOLDO: Makarski ljetopisi 17. i 18. stoljeća, *Književni krug*, Split 1993, 373 str.

Pred gotovo četrdeset godina je fra Gašpar Bujas priredio za tisak *Makarski ljetopis* od god. 1773. do 1790. (*Starine JAZU*, 47, Zagreb 1957, 279-362). Fra J. A. Soldo je nedavno priredio i tiskao sve makarske ljetopise XVII. i XVIII. stoljeća. Naime, pretiskao je već objavljeni ljetopis fra Bujasa, kojemu je pridodao kroniku fra Pavla Šitovića (1662.-1690.) i ljetopis fra Nikole Gojakovića (1712.-1772.). Fra Soldo je u predgovoru prikazao život i rad dvojice prvih makarskih ljetopisaca, naglasivši tradiciju takvog zapisivanja u makarskom samostanu. Naime, fratri su bilježili ona zbivanja koja su, po njihovu mnijenju, bila "dostojna biliženja".

Objavljeni ljetopisi su značajni iz mnogih razloga. Nama su pak zanimljivi kao izvor za gospodarsku povijest Dalmacije, napose Makarskog primorja, dvaju zadnjih stoljeća ovdašnje mletačke vladavine. U prvom redu stoga što je Makarska tada bila provoznom lukom dijela bosansko-hercegovačke robe koje su određite bili Mleci, Trst i druge luke sjevernojadranskog bazena, ali i trgovište svoga kraja. Stoga su kronike odlični vodiči kroz vrste i cijene prometane robe. Radi se dakle o svim vrstama žitarica, vina, octu, maslinovu ulju, soli i smokvama, kao temeljnim proizvodima domaće i bosanske provenijencije. Bilo je slučajeva da je ondje prispijevalo žito iz Albanije i s Peloponeza. K tome, vrlo su česte vijesti o ljetinama, ribolovu, oskudici i gladi na ovom prostoru, pa i čitavoj Dalmaciji, nastojanju ovdašnjeg pučanstva da održi "goli" život. Ljetopisci su bilježili sve tegobe i nevolje. Upravo vrve vijesti o neverama, krupama, studeni, "pozebi" loza i maslina, pomoru blaga, slabom ulovu ribe i sličnom, svime što je bilo u svezi sa svakidašnjim životom našega čovjeka. Te su vijesti zapisivane s prizvukom tuge, dok su one o rijetkim obilatim ljetinama, bogatu ulovu ribe i drugom odisale zadovoljstvom, radosnim tonom. Veliku vrijednost predstavljaju vijesti o kretanju cijena pojedinih proizvoda, napose živežnih namirnica. Ništa manje nisu značajne zgode o djelovanju hajduka i uznemiravanju tamošnjeg pučanstva iz drugih razloga.

Prema tome, ovi ljetopisci, istina subjektivno, pored vijesti o općim zbivanjima čiji je glas dopro do njihovih ušiju, bilježe životne prilike Makarskog primorja tijekom dvaju stoljeća, koje se vazda međusobno isprepliću. To su rječita svjedočanstva životne borbe podno Biokova, koja su više nego korisna ekonomskom povjesničaru čitave Dalmacije. Objelodanjivanjem ovih ljetopisa podastire se javnosti i znanosti kroničarska građa o Makarskom primorju i susjednim krajevima. Oni predstavljaju prvorazredan i bogat izvor za upoznavanje svekolikog života tamošnjeg pučanstva. Stoga treba pohvaliti priređivača za ovakav dar znanosti i očekivati skoro objelodanjivanje sličnih izvora.

Šime PERIČIĆ

ETIMOLOGIJSKI RJEČNIK BETINSKE BRODOGRADNJE

Goran FILIPI: *Betinska brodogradnja: etimologijski rječnik pučkog nazivlja*, Županijski muzej u Šibeniku, Šibenik 1997, str. 328.

Nedavno je u izdanju Županijskog muzeja u Šibeniku iz tiska izašla knjiga Gorana Filipija pod naslovom "Betinska brodogradnja: etimologijski rječnik pučkog nazivlja". Knjiga je podijeljena u neko-